

# Agro Nyt

Et månedligt nyhedsbrev fra Schiller Institutet

årgang 13 nr. 12

december 2001

## BETLEHEM

*Her i december er Lukasevangeliet naturligt nok et »megahit«: »Men det skete i de dage, at der udgik en befaling fra Kejser Augustus, at al verden skulle skrives i mandtal«. Fortsættelsen kommer helt af sig selv. Vi kender alle historien om Josef og hans trolovede Maria, der drog til Davids by, Betlehem. Og så naturligvis højdepunktet: »Frygt ikke; thi se, jeg forkynder Eder en stor glæde, som skal være for hele folket. Thi Eder er i dag en frelser født i Davids by ...!«*

*Dette budskab kan ingen tage fra os. Men vender vi blikket mod vore dages Betlehem, må Lukas desværre vige for Mattæus. Efter Kristi fødsel fulgte et uhyggeligt blodbad. Som den eneste af evangelisterne fortæller Mattæus os historien om kong Herodes, der hyrer de tre vise mænd fra Østerland som spioner, så de kan udpege jødernes nyfødte konge for ham. Da vismændene svigter, slår Herodes' raseri over i en blodrus, og han lader alle drengbørn under to år i Betlehem og omegn myrde.*

*Vore dages blodbad i Betlehem og omegn er af endnu større proportioner. Konflikten i Mellemøsten har nået et rædselsvækkende lavpunkt. Afskyelige selvmordsbomber udløser gengældelsesangreb med tanks og jagerfly. En dødsspiral er ved at sende både jøder og arabere lige lukt i Helvedet. Og vi andre følger hurtigt efter, hvis der ikke meget snart bliver sat en stopper for den blodige konflikt.*

*I midten af november fremlagde udenrigsminister Colin Powell den amerikanske regerings overordnede bud på en varig fred i Mellemøsten. Den indeholdt for første gang en eksplicit støtte til oprettelsen af en palæstinensisk stat. Svaret kom prompte fra Israels premierminister Ariel Sharon i form af mordet på Hamasleder Mohmoud Abu Hanoud. Det udløste en blodig hævnaktion i Jerusalem, og dermed var den seneste spiral af blodsudgydelser sat i gang. »Er det virkelig tænkeligt, at Sharon ikke kunne regne ud, at det ville ske«, spurgte den politiske kommentator Akiva Eldar retorisk i den israelske avis Ha'aretz.*

*Præsident George W. Bush bliver nødt til at gribe ind. Hverken Israel eller palæstinenserne kan vinde den krig, der nu er i gang. Den israelske besættelse må bringes til ophør, og de jødiske bosættelser overgives til palæstinenserne. Om nødvendigt må en international fredsstyrke garantere begge parter sikkerhed i en overgangsperiode. De omfattende infrastrukturplaner, der var beskrevet i Oslofredsaftalen, og som er uddybet i Lyndon LaRouches »Oaseplan«, må iværksættes hurtigst muligt, så den palæstinensiske befolkning kan trækkes ud af sit dybe armod og den sønderknuste israelske økonomi bringes på fode igen. Der bliver næppe jul i Betlehem i år. Men vi må og skal redde julefreden i Davids by til næste år.*

## PUTINS HISTORISKE INDGREB

I forbindelse med Ruslands præsident **Vladimir Putins** besøg i USA den **12.-14. november** gentog præsident **George W. Bush** overfor den internationale presse, at det havde gjort et uudsletteligt indtryk på ham, at det var præsident Putin der, som den første udenlandske statsleder, havde taget kontakt til ham i præsidentflyet **Air Force One** få timer efter terrorangrebene i **New York** og **Washington** den **11. september**. Putin havde i den højspændte situation udtrykt sin fulde støtte til Bush og garanteret, at **Rusland** ikke ville øge faren for en global atomkrig ved at sætte sine strategiske styrker i alarmberedskab, som det ellers ville have været tilfældet under **Den kolde Krig**. Fra det øjeblik var forholdet mellem Rusland og USA dramatisk forandret, sagde præsident Bush.

Under en tale til amerikanske forretningsfolk i den russiske ambassade i Washington den **13. november** sagde præsident Putin bl.a.: »Ved dramatiske historiske vendepunkter, i de sandhedens øjeblikke hvor vore landes overlevelse har stået på spil, har USA og Rusland stået på samme side«. Putin refererede bl.a. til Ruslands afvisning af **Englands** anmodning om militærhjælp til at nedkæmpe oprøret i de amerikanske kolonier under **Den amerikanske Frihedskrig**, og til alliancen mellem **Alexander II** og **Abraham Lincoln** under **Den amerikanske Borgerkrig**.

Den historiske betydning af præsident Putins telefonopkald til præsident Bush står klart, hvis man skruer tiden tilbage til før den **11. september**. Efter en tvivlsom valgsejr over den demokratiske præsidentkandidat **Al Gore** chokerede George W. Bush både ude og hjemme ved at sammensætte en nærmest rabiat sydstatskonservativ regering, der fra første færd lagde sig ud med alt og alle. **ABM-traktaten** fra **1972** skulle rives i stykker, og USA ville opbygge et missilskjold, uanset hvad Rusland og resten af verden måtte mene om den sag. Hverken miljøaftalen fra **Kyoto** eller de internationale aftaler imod biologiske våben ville få en amerikansk regerings underskift. Et amerikansk spionfly bragte USA på alvorlig kollisionskurs med **Kina**. Og en yderst arrogant tone overfor USA's allierede i **Europa** bragte det transatlantiske forhold ned på et absolut nulpunkt. USA tog hverken hensyn til venner eller fjender.

Der var altså lagt op til et alvorligt sammenstød mellem USA og resten af verden, et slags »civilisationernes sammenstød«. Og så kom terrorangrebene den **11. september**! Vi kan kun gisne om, hvad der ville være sket, hvis ikke præsident Putin i tide havde ringet til Bush og forsikret ham om, at han og USA ikke stod alene.

I stedet for et »civilisationernes sammenstød« førte terrorangrebene i New York og Washington til et tættere politisk samarbejde mellem Rusland og USA. Det var der næppe nogen i verden, der kunne have forudset. USA og **Nato** har, med Ruslands og Kinas accept, indledt en militær aktion for at vælte **Talibanregimet** i **Afghanistan**. Nok det eneste sted på kloden hvor en amerikansk militær reaktion på terrorangrebene ikke ville få alvorlige strategiske konsekvenser. I hvert fald i første omgang. Trods den seneste måneds tilsyneladende fremgang kan det stadig gå rivende galt.

Desværre er det ikke alle i USA, der deler den øvrige verdens glæde over, at præsident Bush ikke straks kastede sig ud i et rasende militært angreb på samtlige af USA's uvenner rundt om på kloden. Gennem hele november måned har den amerikanske presse været fyldt med daglige kronik-

ker og ledende artikler, der opfordrede præsident Bush til snarest at åbne endnu en eller flere fronter i »krigen mod terror«. **Somalia, Sudan, Libyen, Libanon, Syrien** og selvfølgelig **Irak** er blevet nævnt som ønskværdige mål i den næste fase af krigen. Endog **Ægypten** og **Saudi-Arabien** er blevet udpeget, da flere af de mistænkte terrorister som bekendt stammer derfra.

Øverst på de flestes ønskeliste står dog Irak. Viceforsvarsminister **Paul D. Wolfowitz** og forsvarsrådgiver **Richard Perle** står sammen med den tidligere chef for den amerikanske efterretningstjeneste **CIA, James Woolsey**, i spidsen for et kor af neokonservative, der nærmest forlanger, at præsident Bush hurtigst muligt går til angreb på **Saddam Hussein**. En af de mest højrøstede i »krigskoret« er **Dick Morris**, der har en fortid som »spin doctor« for præsident **Bill Clinton** (han blev fyret efter at have underholdt en prostitueret med »hyggesnak« om dagliglivet i **Det hvide Hus -red.**).

Den **20. november** skrev Dick Morris i *The New York Post*: »Vi behøver en altomfattende indsats for at invadere Irak – indtage **Bagdad**, afsætte og dræbe eller arrestere Saddam Hussein. Intet andet og intet mindre kan gøre det. Hvis det kræver indkaldelsen og udsendelsen af yderligere **500.000** soldater, så lad det være sådan. Hvis det kræver en udvidelse af vores militære styrker eller endog en genindførelse af værnepligten, så lad det ske.«

Også den **20. november** kunne man i *The Wall Street Journal* læse, at vi faktisk allerede befinder os i **4. Verdenskrig** (Den kolde Krig var **3. Verdenskrig**), og at vores fjende er den militante form for islam. Artiklen var skrevet af **Eliot Cohen**, professor i strategiske studier ved **Johns Hopkins Universitetets School of Advanced International Studies**. Ifølge Cohen udgør kampene i Afghanistan kun den første front i krigen. Andre fronter vil følge. Blandt dem selvfølgelig Irak, skrev Eliot Cohen, der i øvrigt har arbejdet tæt sammen med både Richard Perle og Paul D. Wolfowitz.

Der kan næppe være nogen tvivl om, at hvis Wolfowitz, Morris, Cohen & Co. fik deres vilje, ville den nye amerikansk-russiske alliance fordufte som dug for solen. USA's forhold til Europa ville atter fryse ned til nulpunktet, og USA ville befinde sig på direkte konfrontationskurs med hele den arabiske verden. Og **Mellemøsten** ville eksplodere.

Et par verbale udfald imod Saddam Hussein fra præsident Bush i slutningen af november fik flere europæiske aviser til at konkludere, at et angreb på Irak var uundgåeligt, uanset hvor meget den øvrige verden satte sig imod det. Men sådan forholder det sig ikke, hvis man skal tro **Karen DeYoung**, politisk skribent på *The Washington Post*. I en omfattende artikel den **3. december** beskrev hun den amerikanske regerings planer for næste fase i »krigen imod terror«. Den består hovedsageligt af en global jagt på **al-Qaeda** »sovende celler«. USA vil iværksætte et hidtil uset efterretningssamarbejde med lande over hele **Asien**, **Mellemøsten** og **Europa**. Ifølge Karen DeYoung har **Tysklands, Japans, Frankrigs** og **Storbritanniens** insisterende advarsler imod at angribe Irak gjort indtryk på den amerikanske regering.

Dette synspunkt bakkes op af den konservative politiske kommentator **Robert Novak** i en kronik den **3. december**. Ifølge Novak støtter vicepræsident **Dick Cheney** udenrigsminister **Colin Powells** blanke afvisning af enhver snak om et angreb på Irak. Dermed er magtbalancen i Det hvide Hus tippet væk fra Paul D. Wolfowitz. I stedet er der, ifølge

Novak, etableret underhåndskontakter til Bagdad for at sondere mulighederne for en aftale om genindsættelse af våbeninspektører mod lempelsen af de internationale sanktioner. Her kan et russisk-amerikansk samarbejde atter komme til at spille en afgørende rolle.

## MERE OM STATSKUPPET

Mens terrorangrebene udfoldede sig i **New York** og **Washington** om morgenen den **11. september**, advarede den demokratiske præsidentkandidat **Lyndon LaRouche** i en direkte radioudsendelse i **Salt Lake City** om, at **USA** var ramt af et »strategisk coup d'état«, med det formål at svække præsidenten og udløse et globalt sammenstød mellem civilisationerne (se også *Agro-Nyt*, okt. og nov. '01). LaRouche var overbevist om, at de egentlige bagmænd skulle findes blandt »frafaldne« amerikanske militære efterretningskredse, uanset om **Osama bin Laden** og hans terrornetværk **al-Qaeda** var involveret eller ej.

Ifølge det franske tidsskrift *Réseau Voltaire* den **5. november** var det også præsident **Bush**' umiddelbare reaktion. Det meste af dagen var han overbevist om, at han var mål for et statskup. »Fra klokken 10 om morgenen til hen imod klokken 8 om aftenen den **11. september** troede amerikanske regeringseksponenter ikke, at det var arabiske terroristers værk, men snarere at der var tale om et militærkup begået af amerikanske ekstremister med styrken til at fremprovokere en atomkrig«, skrev *Réseau Voltaire*. (På den baggrund kunne det være ekstra interessant at vide, hvad det egentligt var, **Putin** og **Bush** sagde til hinanden under ovennævnte telefonsamtale -red.).

I øvrigt har store dele af den franske presse, inkl. ledende aviser som *Le Monde* og *Le Figaro*, bragt adskillige artikler i løbet af november måned, der stillede spørgsmål ved den officielle historie om **Osama bin Laden** og terrorangrebene den **11. september**.

De franske aviser genopliver bl.a. en historie, der blev bragt første gang af det britiske tv-selskab **BBC** allerede den **18. september**. Her talte **BBC** med en tidligere diplomat i den pakistanske udenrigstjeneste ved navn **Niaz Naik**. Han fortalte, at han allerede i midten af juli var blevet advaret af amerikanske repræsentanter om et kommende angreb på **Afghanistan**. Angrebet ville komme inden midten af oktober og blive iværksat fra baser i **Tadsjikistan**, hvor der allerede på det tidspunkt befandt sig amerikanske specialstyrker. Også **Usbekistan** skulle have sagt god for operationen, og her skulle **17.000** russiske soldater stå klar til indsats om nødvendigt. Formålet med angrebet skulle være at fange **Osama bin Laden** og afsætte talibanlederen **Mullah Omar**.

Ifølge de franske aviser havde amerikanerne indtil begyndelsen af **juli** i år holdt hånden over talibanregimet og forsøgt at forhandle en aftale om nedgravningen af et omfattende net af olierørledninger fra det **Kaspiske Hav** gennem Afghanistan. Disse forhandlinger havde stået på i årevis, uden at der blev gjort nævneværdige fremskridt. Og så tabte amerikanerne tålmodigheden.

## ENRON KONKURS OG SNART FØLGER ...

Søndag den **2. december** modtog de amerikanske myndigheder en konkursbegæring fra energikoncernen **Enron Corp.** Dermed var det største virksomhedssammenbrud i **USA**'s historie en kendsgerning. Med en årlig omsætning på

**100 mia. dollars** og mere end **21.000** ansatte i **40** lande verden over var **Enron** blevet **USA**'s syvende største forretningskoncern, større end velkendte mastodonter som computerselskabet **IBM** og telefongiganten **AT&T**.

Med baggrund i en aggressiv politisk lobby-strategi for liberaliseringen af de amerikanske delstaters energiforsyning, og en tilsvarende hurtig udnyttelse af mulighederne så snart en sådan liberalisering var blevet gennemført, voksede **Enron** op gennem **90'erne** fra at være et lille regionalt elektricitetsselskab i **Houston, Texas**, til en energikoncern, der kontrollerede **25%** af den samlede amerikanske gas- og elektricitetsproduktion. Samtidig opbyggede **Enron** sit eget internetbaserede energimarked, hvor andre energiselskabers gas- og elektricitetsproduktion blev opkøbt og videresolgt. Denne forretning gjorde **Enron** til verdens største energi-handelselskab.

Men **Enron** ville mere end energi. Koncernen kastede sig over alt lige fra detailhandel, glas- og plastkfremstilling, forsikring, ejendomshandel, bankvirksomhed, avispublikation, internetudbud m.v. Og trods enorme indtægter fra elektricitetssalget til kriseramte delstater som f.eks. **Californien**, hvor både kronisk og akut mangel på energi sendte gas- og elektricitetspriserne op gennem skyerne (se også *Agro-Nyt feb. '01*), så stammede hovedparten af koncernens omsætning fra køb og salg af spekulative finanspapirer.

Denne finansvirksomhed startede oprindeligt som et sideprodukt til handelen med gas og elektricitet, hvor **Enron** tilbød at forsikre sine kunder imod store prisudsving gennem udstedelsen af derivatkontrakter. Denne defensive derivat-handel udviklede sig hurtigt til en særdeles aggressiv spekulation i alle mulige former for derivater og tabsforsikringer. Omsætningen med finanskontrakter blev hurtigt **15-20** gange så stor som selskabets omsætning af gas og elektricitet. Man ansatte en mindre hær af matematikere, fysikere, ja endog astronauter til at opstille og udregne særdeles komplicerede risikovurderinger på et computeranlæg til over **100 mio. dollars**. **Enron** pralede åbent med at besidde verdens bedste risikovurdering. Det var også, hvad den berygtede spekulationsfond, »hedge fund«, **LTCM** havde pralet med, indtil den knækkede i **september 1998**, og nær havde trukket hele verdens finanssystem med sig i faldet. Den **30. november** beskrev det britiske finanztidsskrift *The Economist* **Enron** som en »spekulationsfond med en gasrørledning som side-geschæft«. Ifølge *The Economist* er **Den amerikanske Føderalbank** nervøs for, at **Enrons** omfattende og særdeles komplekse finanstransaktioner skal få samme ødelæggende virkning på finanssystemet, som **LTCM**'s forretninger havde.

Det tog kun præsident **George W. Bush**' nære ven og politiske sponsor, koncernechef **Kenneth Lay**, **10 år** at omdanne det lille regionale elektricitetsselskab til verdens største energiselskab. Men hvad der kommer hurtigt, forsvinder også hurtigt. I efteråret **2000**, skulle man slippe **90 dollars** for en aktie i **Enron**. Den **30. november 2001** kunne man kun få **0,27 dollars** for samme aktie, hvis man forsøgte at sælge den på børsen i **Wall Street**. Det er et kurstab på **99,7%**. Investeringselskaber, pensionskasser og andre investorer har mistet formuer. De ansatte har mistet deres pensionsopsparinger.

Samtidig må banker og andre kreditorer sandsynligvis vinke farvel til mindst **40 mia. dollars**. Men ingen tør udelukke, at **Enrons** gæld i virkeligheden er langt større.

Koncernens regnskab er en uigennemtrængelig jungle af underselskaber og kreative bogføringstricks. Koncernens revisionselskab, det verdenskendte firma **Arthur Andersen**, er naturligt nok kommet i de amerikanske myndigheders søgelys.

Den **4. december** fik Enron en kassekredit på **1,5 mia. dollars** stillet til rådighed af sine to største kreditorer **J.P. Morgan** og **Citibank**. Dermed kan nogle af Enrons aktiviteter fortsætte under konkursbehandlingen. Det fik Enrons aktier til at stige til hele **0,87 dollars**. Det er dog stadig tvivlsomt om selskabet overlever.

### ... ARGENTINA

Mens historiens største virksomhedskonkurs blev en realitet, da **Enron** indgav sin konkursbegæring den **2. december**, så venter historiens største statsbankerot lige om hjørnet. Det varer næppe mange dage eller uger før **Argentina** officielt må ophøre med at betale renter og afdrag på sin **132 mia. dollars** store statsgæld. Faktisk mener flere internationale storbanker, at Argentina reelt set allerede har standset sine betalinger. Den argentinske regering, under ledelse af præsident **Fernando De la Rúa**, forsøger nemlig at få indenlandske og udenlandske kreditorer til »frivilligt« at acceptere en obligationsombytning til en værdi af **90 mia. dollars**. Regeringen har meddelt, at det vil stoppe terminsbetalingerne på en række obligationsserier, som i stedet kan ombyttes til nye obligationsserier med en lavere rente og en afdragsfri periode på **tre år**. Dette »tilbud« er ikke blevet positivt modtaget hos landets inden- og udenlandske kreditorer. Alligevel har regeringen givet sig selv hele **3 måneder** til at få obligationsombytningen gennemført.

Den argentinske økonomi er i frit fald, og i weekenden den **1.-2. december** opstod der åben panik, da folk stod i lange køer ved kontantautomaterne for at trække deres penge ud af de lokale banker. For at redde banksystemet måtte regeringen indføre et hæveloft svarende til **250 dollars** pr. indbygger pr. uge, og en grænse på overførelser til udlandet på **1.000 dollars** pr. indbygger pr. måned. Næste desperate skridt kan enten være en massiv devaluering af **pesoen** eller fuldstændig opgivelse af pesoen som gangbar mønt og en efterfølgende dollarisering af økonomien. Siden **1991** har den argentinske peso ellers været fastlåst i et enten-forhold til dollaren, og pesoens kurs er blevet forsvaret gennem Argentinas berømte »valutastyrelse«, »currency board«, der ofte blev udpeget som løsningsmodel for andre gældsplagede lande. Nu har den »argentinske model« endegyldigt mistet sin tiltrækningskraft.

Kombinationen af historiens største konkurs og historiens største statsbankerot kan udløse en alvorlig krise i det internationale banksystem. Med et kraftigt økonomisk tilbageslag allerede i effekt i verdens tre vigtigste økonomiske sektorer, **USA**, **Europa** og **Japan**, kan en sådan krise få langt alvorligere konsekvenser end dem, vi så under finanskriserne i **1997** og **1998**. Derfor bør det ikke undre, at der atter høres

forbeholdt avispostkontoret

forslag til en reorganisering af det internationale finanssystem. Det var en diskussion som for alvor blussede op, da finanskrisen stod på sit højeste i efteråret '98, men som hurtigt blev gemt af vejen, da det tilsyneladende lykkedes at bringe krisen under kontrol ved at gøre USA til hele verdens forbrugslokomotiv.

I en tale i **Washington** den **26. november** foreslog vice-direktøren for **Den internationale Valutafond, IMF**, **Anne Krueger**, at der indføres nye mekanismer til behandling af gældsatte landes betalingsproblemer. I stedet for de seneste årtiers tilbagevendende »krisepakker«, burde IMF kunne yde gældstruede lande »midlertidig beskyttelse«, indtil en gældssanering er faldet på plads, mente direktør Krueger. Hendes tanker afspejler en voksende frygt for, at en ukontrolleret betalingsstandsning i Argentina udløser massive rentestigninger overfor andre gældsplagede lande, som så heller ikke kan klare deres forpligtigelser.

Ifølge den internationale presse skulle direktør Krueger have foreslået, at det i fremtiden burde være muligt for gældsplagede lande at søge samme beskyttelse imod sine kreditorer, som private virksomheder der undergår en konkursbehandling. Altså det der i USA hedder en »Chapter 11 bankruptcy«, opkaldt efter det kapitel i forretningsloven, der udspecificerer konkursbehandlingen. Det gjorde hun dog ikke. Den eneste prominente person, der til dato har foreslået netop denne form for beskyttelse af gældsplagede lande, er den amerikanske økonom og demokratiske præsidentkandidat **Lyndon LaRouche**.

At en fornyet diskussion om ændringer i det internationale finanssystem ligger og venter forude, er også afspejlet i dannelsen af en helt ny organisation, der skal »kæmpe for at mindske den globale fattigdom og ulighed«, kaldet »**Center for Global Udvikling**«, **CGD**. Denne nye organisation blev officielt grundlagt den **27. november** på **Instituttet for International Økonomi** i Washington, der ledes af økonomien **C. Fred Bergsten**. Med sig i CGD har Bergsten en lang række prominente økonomer og jurister, hvis fælles kendetegn er, at de aldrig tidligere har bekymret sig om verdens fattige og deres problemer. Alle har siddet på topposter i magtfulde organisationer. De ønsker at »reformere« IMF, så fattige lande ikke falder ud af systemet. Meget tyder på, at CGB's primære virke skal være at blokere for enhver diskussion om at erstatte IMF-systemet med et nyt »**Bretton Woods-system**«, sådan som bl.a. Lyndon LaRouche har foreslået.

**GLÆDELIG JUL OG GODT NYTÅR!**

AGRO-NYT udgives hver måned af **Schiller Instituttet**, Postboks 2613, 2100 København Ø, tlf: 35 43 00 33, Giro 564-8408, e-mail: si@schillerinstitut.dk Internet-adresse: <http://www.schillerinstitut.dk/> Redaktion: Poul Rasmussen (ansvh.), Tom Gillesberg, Percy Rosell, Thomas Vissing og Executive Intelligence Review News Service. Abonnement: 1 år - 2000 kr. 6 mdr. - 1000 kr. 3 mdr. - 600 kr. Eftertryk kun tilladt med kildeangivelse ISSN: 0905-3786 Eget tryk